

Simone van den Ende

DE COACH AAN HET WOORD

HOE VOORKOM IK KARAKTERMISVORMINGEN?

Ineens heeft iedereen in Hilversum een **coach**. Zijn presentatoren dan zo onzeker? Of is het leven voor de camera gewoon iets wat je kunt leren? We vroegen het de handvasthouders zelf.

TEKST MINOU OP DEN VELDE FOTOGRAFIE MILAN VERMEULEN

Zenuwbaan

De coaches zijn de stille kracht in televisieland. Terwijl presentatoren in de spotlights staan, zorgen zij in de schaduw voor peptalk en advies, schrijven de juiste teksten en reiken, als de druk te veel wordt, een kalmerend glaasje water aan. Van Linda de Mol en Henny Huisman tot Nada van Nie: hun coach is hun steun en toeverlaat. In Hilversum zijn tientallen coaches actief, en de bekendste

onder hen zijn Simone van den Ende, Judith Bosch en Frits Löhnen. Ze hebben elk zo'n twintig jaar ervaring, maar werken met een verschillende aanpak. Judith Bosch en Simone van den Ende analyseren de techniek van hun klanten in sessies aan huis, en Van den Ende coacht bovendien een aantal presentatoren tijdens de opname. Frits Löhnen richt zich minder op de techniek en inhoud van het presenteren

maar tracht presentatoren mentaal te wapenen zodat ze hun zenuwen de baas blijven.

Ondanks hun verschillende werkwijze hebben de coaches één ding gemeen: de vertrouwensband met hun klanten. Van Frits Löhnen (68) is bekend dat hij Henny Huisman en Pernille La Lau coacht, maar het meeste presentatietalent komt bij hem door de achterdeur binnen,

vertelt hij. 'In Nederland gaan mensen in het geniep naar hun coach, terwijl het in Amerika heel gewoon is. Ik begrijp die schaamte wel, want ik weet alles van mensen. Ze kunnen tegen mij meer zeggen dan tegen hun partner.'

Ook bij Judith Bosch (62) staat discretie hoog in het vaandel. Sinds 1982 traint ze tientallen mensen in presentatietechnieken, van Albert Verlinde tot Jaap de Hoop Scheffer. 'Sommige mensen generen zich om toe te geven dat ze een coach nodig hebben,' merkt Bosch. 'Het is buitengewoon persoonlijk wat we samen doen. Het is een subtiel spel tussen de cursist en mij. We experimenteren met de stem, de uitdrukking en de houding. En als iemand klaar is, vernietig ik alle opnamen.'

'Ik heb doktersgeheim,' vertelt Simone van den Ende (50), die naast het coachen ook actief is als eindredacteur en deelregisseur van *Koefnoen*. Sinds vijftien jaar is zij de vaste coach van Linda de Mol en ze begeleidt onder meer nieuwkomer Chantal Janzen bij het presenteren van *Idols*. 'Presentatoren zijn kwetsbaar, want iedereen heeft een mening over hen. In de studio vragen ze me vaak of ze het wel goed doen. Ze zijn allemaal onzeker, net als acteurs, die hebben ook bevestiging nodig. Het is fijn als iemand zegt: ga eens wat rechterop staan, of: inderdaad, die zin liep niet helemaal lekker, doe hem nog eens over. Een regisseur van een grote show heeft tegenwoordig geen tijd meer om de presentator te coachen. Daarom is het goed dat er speciaal iemand voor de presentatie is, anders dreigen die mensen in het niet te vallen.'

Het pappen en nathouden van de presentator op de studiovloer kan ook de meest geduldige coach weleens te veel worden, weet Van den Ende. 'Bij *Idols* neem ik Chantal heel veel werk uit handen, van het technische coachen tot het halen van eten, dat hoort er ook bij.'

De tijdsdruk op presentatoren

Frits Löhnen

uitdaging voor presentatoren, weet Frits Löhnen, die zichzelf profileert als *mental coach*. Hij coachte Henny Huisman vanaf zijn eerste presentatie, en is ook bij de nieuwe afleveringen van de *Surpriseshow* van de partij.

Löhnen: 'Henny had me in het begin echt nodig, hij vond het machtig als ik er was. Hij had enorme faalangst, maar dan zei ik: "Je ziet er te veel tegenop, waarom maak je je zo druk, je gaat toch gewoon een leuk programma presenteren? Die zenuwen geven energie, beschouw ze als je vriend!" Henny is een grenzeloze vakman, maar hij is snel afgeleid en is erg gevoelig voor wat mensen tegen hem zeggen. Daar bescherm ik hem tegen. Hij heeft een coach nodig om zichzelf te blijven. Een tip die ik hem geef is: het hoogste dat je kunt bereiken is dat de zaal glimlacht. Hoe je dat doet? Zelf glimlachen en met plezier je werk doen. Want door te veel spanning trekt je gezicht strak.'

Löhnen heeft al doende ook theorieën ontwikkeld over regie. 'Als bijvoorbeeld een nieuwe presentator recht het beeld inloopt komt hij opdringerig over, als hij van links komt dan is hij onbetrouwbaar en komt hij van rechts dan is hij betrouwbaar. Ik heb dat ontdekt door dingen zelf op te nemen en vrienden daar naar te laten kijken. Regisseurs zeggen soms: waar bemoei je je mee? Ze snappen het niet omdat ze zelf nooit presenteren. Ze hebben helemaal niet in de gaten wat voor spanning het oproept om voor een miljoen mensen iets meer te zetten.'

Terwijl Löhnen zijn klanten bijstaat op de vloer, slijpen Van den Ende en Bosch hun vaardigheden bij in hun studio's aan huis. Bosch: 'Als trainer help ik presentatoren te ontdekken hoe ze met hun kop boven het maaiveld kunnen uisteken. Zo werkte ik onlangs met Nada van Nie, die van huis uit actrice is. Zij bleef steken in maniertjes, imiteerde collega's. Ik heb haar geleerd dat je geen presentator moet spelen, maar er een moet zijn. Je

kunt beter een eerste klas versie van jezelf zijn dan de tweede klas versie van een ander. Voor beginnende mensen is het heel confronterend om met mij hun opnames onder de microscoop te leggen. Ik vraag bijvoorbeeld: "Waarom lach je bij deze zin?" "O, lachte ik dan?" "Bewaardie lach nou voor het moment dat er echt iets te lachen valt. Als je altijd lacht, heeft je lach geen waarde meer."

De aanpak van Bosch staat haaks op die van Löhnen, legt de laatste uit. 'Het is allemaal niet zo belangrijk, dat inhoudelijke, je moet mensen niets leren, ze moeten het zelf ontwikkelen, anders worden het allemaal klonen. Van fouten leer je alleen hoe het niet moet, en de kijker ziet het toch niet. Of ik ooit opnames met ze terugkijk? Nee, dat mogen ze zelfs niet, dat is helemaal fout. Als je je fouten terugziet denk je daarna telkens: mijn benen staan scheef, ik moet niet zo raar lachen. Ik zeg

tegen mijn klanten: doe je huiswerk, kijk op internet wat je kan vinden over iemand die je moet interviewen. Maar daarna moet je spontaan zijn.'

De visie van Löhnen wordt bepaald niet gedeeld door Van den Ende. 'Presentatoren zijn altijd bang dat door coaching hun spontaniteit, hun naturel, verloren gaat. Maar ik zal tegen een presentator nooit zeggen wat hij wel en niet mag, ik laat alleen zien wat het effect is van wat hij doet. Winston Gerschtanowitz moest in *Miljoenenjacht* met koffertjes geld naar mensen. Hij heeft een keer meegemaakt dat iemand zei: "Nou, ik kan het geld prima gebruiken want ik heb kanker." Dan kan hij daar niet heel vrolijk uitroepen: "Prachtig, want ik mag u een ton geven!" Hij moet meteen de schakeling maken: ojee, wat naar voor u, en als hij dat zegt maar zijn *body language*

ADVERTENTIE

www.skytours.nl
0900 - 1552

<p>EGYPTE Sharm el Sheikh</p> <p>5* Prima Rehana Resort ALL INCLUSIVE</p> <p>Nu al vanaf 349</p>	<p>EGYPTE Hurghada</p> <p>5* Hilton Long Beach ALL INCLUSIVE</p> <p>Nu al vanaf 399</p>
<p>GRIEKENLAND Kreta</p> <p>2* Virginia Appart. LOGIES</p> <p>Nu al vanaf 199</p>	<p>GRIEKENLAND Rhodos</p> <p>3* Filerimos Village ALL INCLUSIVE</p> <p>Nu al vanaf 299</p>
<p>BULGARIJE Golden Sands</p> <p>4* Edelweiss Hotel HALFPENSION</p> <p>Nu al vanaf 199</p>	<p>CAN. EILANDEN Gran Canaria</p> <p>2* Altamadores Appart. ALL INCLUSIVE</p> <p>Nu al vanaf 249</p>

Vanaf-prijzen p.p excl. 28.- transfer/handlingkosten en de luchthavenbelasting n.a.v de bestemming

en hun coaches is toegenomen. Van den Ende's vader produceerde ooit *Tweekamp*, in een tempo dat nu ondenkbaar is. 'Vroeger hadden ze een week om zo'n uitzending te maken,' legt Simone van den Ende uit. 'Ze gingen een beetje repeteren, lekker uit eten... Linda neemt nu van *De slimste* vier afleveringen per dag op, echt *killing*. Ze werkt altijd met uiterste discipline, en met een vast team: coach, kapper, visagist en manager. Ik interview vooraf al haar kandidaten, schrijf haar teksten en weet precies wat zij wil horen. Tijdens de make-up nemen we de teksten door en verwerken we de laatste aanwijzingen van de regie. In de studio is de druk op Linda enorm. *Miljoenenjacht* is bijvoorbeeld een show met zeven pagina's tekst. Het wordt in een keer opgenomen met acht camera's en ze moet van minuut tot minuut precies weten waar ze staat en waar ze naartoe gaat. In de twee uur dat zo'n opname duurt, inclusief alle changemen-ten, moet zij haar energie vasthouden. Als het klaar is zijn we doodmoe, dus Linda gaat na de opname meteen naar huis.'

De zenuwen de baas blijven onder grote druk is de grootste

vertelt iets heel anders, dan is het ongeloofwaardig. Dat soort situaties oefenen we samen met een rollenspel.' Van den Ende werkte ook aan de uitstraling van Jochem van Gelder, die na het kinderprogramma *Praatjesmakers* het programma *Tuti Famili* ging presenteren voor een volwassen doelgroep. 'Hij was natuurlijk een kindervriend met jekkes aan, en ik heb tegen hem gezegd dat hij er nu best een beetje als sexy man mocht staan, in een goed gesneden Italiaans pak.'

De coaches trainen niet louter gevestigd talent. Met de opkomst van nieuwe omroepen en zenders is de vraag naar nieuwe gezichten toegenomen, signaleert Van den Ende. 'Mensen worden nu veel meer in het diepe gegooid, elke soapster mag presenteren. Ik vind het moeilijk dat er dan wordt gekozen voor een gezicht in plaats van voor de inhoud. Die mensen komen bij me en zeggen: ik wil wel een talkshow. En dan denk ik: ahum, dat is een vak hoor. En dat zeg ik ze eerlijk.'

Toch was Van den Ende juryvoorzitter bij de talentenjacht *Superster* van de TROS, een klus waarvoor Judith Bosch eerder bedankte. Bosch: 'Ik wilde niet meedoen omdat ik mijn vak niet beschouw als entertainment. Het is niet serieus, zo'n jury die opmerkinkjes maakt, daar kunnen die kandidaten toch niks mee. Weet je wat er gebeurde? In de loop van de selectie kreeg ik de vertwijfelde kandidaten bij me langs. Die wilden weten hoe ze in een dag konden leren presenteren. Maar dat gaat natuurlijk niet. Mensen als Ivo Niehe en Paul Witteman hebben er 25 jaar over gedaan om het toptalent te worden dat ze nu zijn.'

Van den Ende deed wel mee. 'Iedereen, van Linda tot *Koefnoen*, zei: niet doen, je maakt jezelf belachelijk, niemand neemt je meer serieus als coach. Maar het leek me wel leuk. Jerney Kaagman heeft me overgehaald.' Toch gaf Van den Ende ervaren kandidaten het advies

Judith Bosch

om niet mee te doen. 'Voor aspirant-presentatoren is het een leuk concept, maar ik vraag me af hoe goed het is voor een bestaande carrière, want heel Nederland hoort het als jij een negatief jurycommentaar krijgt. Ik zou nooit aan een wedstrijd meedoen, jij wel?'

Een goede presentator kan een programma maken of breken, maar het omgekeerde komt ook voor, legt Van den Ende uit. 'Nieuw talent krijgt steeds minder de kans om zichzelf te ontwikkelen. 'Er is geen tijd voor voorbereiding, en als een programma niet snel scoort, houdt het op. Beginnende mensen waarschuwen ik dat als een programma mislukt, hun carrière ook klaar is.' Löhnen: 'Televisie is een kolerewereld, het klopt van geen kanten. Je ziet het aan Henny: hij moest een tijd

weg van de buis omdat de grote jongens van zo'n zender hem even niet zagen zitten. Ineens werd hij opgedoekt.' Bosch: 'Je wordt nu sneller afgedankt als je het niet goed doet. Sommige mensen vallen in een gat waarvan je geen idee hebt hoe diep dat is. Dat is zó erg. Mensen die maar één ding willen: terug op de buis. De kick van televisie is ontzettend groot, bij Endemol bieden de mensen zich bijna gratis aan. Maar die glamour bestaat helemaal niet, want je werkt je gewoon de pleuris.'

Coaches leiden hun klanten niet alleen naar de top, maar maken ook hun val van dichtbij mee. Van den Ende: 'Het komt voor dat producenten presentatoren naar me toesturen waar ze vanaf willen, terwijl er nog acht afleveringen gemaakt moeten worden. Die sterren zeggen dan:

ik begrijp het niet, ik ben zó aardig maar niemand wil meer met me werken. Nou, dan ga je de diepte in hoor, want je moet vertellen: eigenlijk willen ze je niet meer. Dan ga je werken aan iemands houding en sociale vaardigheden. Als een ploeg met zijn zessen in de auto op reis gaat, zijn er presentatoren die klagen: ik heb het zo warm en ik kan hier niet tegen, terwijl ze niet door hebben dat de cameraman en de geluidsman het ook warm hebben. Er wordt veel gehuild bij zulke sessies.'

Bosch: 'Ik ken helaas veel mensen die door het beroemd zijn vervelende karaktermisvormingen hebben ontwikkeld. Dat is zo jammer. Ze doen onwaardig tegen personeel, snauwen fans af die om een handtekening vragen en denken dat ze God zelve zijn. Ik ken maar weinig mensen die een prettig mens blijven, bijna iedereen heeft last van belangrijkheid. Het publiek zet hen in een ivoren toren. Ik besteed daar in de cursus uitgebreid aandacht aan: je bent hier bij de gratie van de kijker, denk niet dat je beter bent dan hen.'

Soms leidt de nauwe band tussen coach en klant tot een mooie vriendschap. Bij Judith Bosch komt Nada van Nie regelmatig 'aanwaaien om wat oefeningen te doen.' En Van den Ende dineert af en toe vriendschappelijk met Linda, 'en dan lachen en roddelen we over iedereen.' Frits Löhnen gaat zelfs met Henny Huisman op vakantie, vertelt hij lachend. 'Jaren geleden was ik met Henny op vakantie op Bonaire. Ik was van een steiger het water ingesprongen, maar Henny durfde niet en vroeg: "Kan dat wel, raak ik de grond dan niet?" Waarop ik zei: "Welnee, het is hier vijf meter diep, kom maar, ik ben er toch." Dus hij deed zijn neus dicht en sprong, haha. Toen hij boven water kwam vroeg hij: "Ben je trots op me, Frits?" Dat is Henny, haha, hij meende het serieus. Waarop ik zei: "Hartstikke trots."'